

год издания XX

16.67 - 94 - 923

საბავშვო

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქაღალაქა

Апрель 1926г.

№ 1/6

г. Тифлис

მ. შანიანი ანიმაციონერი

უძველესი მავშვეები.

Продолжается подписка на 1926 г.

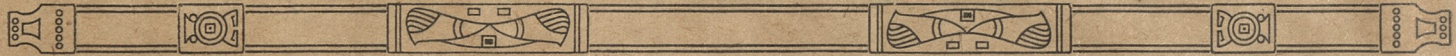
„ХАТАБАЛА“

ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ
ՏՐԱՊԵԴԱՆՈՒԹՅԱՆ

Изд. на армянск., грузинск. и русск. языках.

На 1 год 10 р. 50 к., 6 месяц 5 р. 50 к., 3 месяц 2 р. 80 к. и на 1 месяц 1 р.

Адрес для почт и телеграмм — Тифлис, редакция „ХАТАБАЛА“

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ...

Մեկից ավելի պատճառներ կան, վոր այս №-ը այնպես փարթամ չենք տալիս, ինչպես ուրիշները «Սաթարալայի» №№: Պատճառները առանց պատճառի չեն, պատճառները հարթվում են, պատճառները վերանում, և մենք առաջիկայից անպատճառ «Սաթարալայի» կը հրամցենք հասարակությանը պարբերաբար, լավագույն թղթի, գեղեցիկ ներկերի, տեղին կարեկատուներին և համով խինդ ու հանաքի հետ միասին ու առանց... պատճառների, վորի առթիվ յերդվում ենք Գասպար Կալատուզյանի պոստիկ գլխով, փքած փորով, մեծ բեխերով ու զոռա-զոռա թանխաներով:

Խմբագրություն

ԻՄ ԴԱՐԴՆ ՈՒ ԱՓԱԼԸ

Վա՛ իս քու հորուն մեռնիմ, «Սաթարալա» ջան: Ո՛ր եյիք, տո, եսքան վուխտը:

Իս ել եննց եյի փիքը անում, թե են ավալ-թափալի արալուզումը դուն ել զագրանիցա իս փախի ու հիմի ենդի խուրմա իս ծախում ան ճանձիր իս ջարթում:

Արի ե՛, հեր ոխնած, գեղիս ի՛նչ զգամի բանիր կա գրելու ու խոսելու:

Իղբալ չունիմ, իղբալ, քու արիվը, չենց զալամ իմ վիկայնում թե չե, ան հիվանդամում իմ, ան անփող իմ ըլում, ու մնում իմ եննց...

Վա, ես ինչի՛ր մոգոնեցին խալսը, տո՛:

Երազ ե, երազ, քու արիվը...

Սո գեղիս վուր 12 տարի առաջ, Բարվումը՝ մե պուճուր գուքան ունեյի՛ միկիտնի... Դուքան խո չեր, գասեղանի կանտոր եր, քու արիվը: Իրիզուն չեր ըլի, վուր ողորմած հորի Ստեփան Շահումովն ու ջրատար Այոշեն ինձ մոտ չեյին եկի... Տերութեանի գուրձիրեմեն խոսելեն իղը՝ մե-մե ստաքան եյին անուշ անում ողորմած հորիքը, լավ սուկու խորովածը վայելում ու տուն գնում:

Ե՛հ, ինչպիսիներու ու գակասպիսի կոմիտեյի տունն Աստուծ քանդե, ինչոր արին եղ հանգի ննդրտիրանց հիդ...

Մախլաս...

Ումանլիքը վուր Բաքու գիվիր եկան, 18 թվին իս ել փախա... վուցնոր ազաթ եր, գիվ՝ տուն, տիղ, դուքան կորցրի ու հիմի եստի նուրմեկանց ուզում եյի մե դուքան բաց անիմ, մագրամ եննց նալոգնիր*) ին

*) Գանա չիմ գեղի, նալոգնիրը ձեր ջրի փուղեմեն կուտաք սյ. ջանք դուս գա ավամախ խալիս. դմակ ե, կորե ու կի:

Կալատուզյան

մեյդան բերի լոթիքը, վուր ո՞վ կու գիմա եստունցը...
Իս ել, հիմի, պարուն իմ վուր դուն իս... միգա քիզ... ննգիր իմ վուր դուն իս, կոպեքնացիում իմ դ՛ուլուզ անում...

Ի՛նչ պակաս իմ ուրիշներու վրա... Ջամագիրս ի՛նչ, մասխարութին ե, մագրամ ուրիշ՝ եննց... լավ գյալուր ունիմ: Այ, «իւ» վուր ասում եր միր, անգաճը կանչի, դարգիմանդ Տմբալչի Սաչանը:

Առանց «իւ»-ի վունց կուլի աշխարքումը: Ո՞վ չե անում, վուր իս չանիմ:

Անում ի՛ս, ախպեր, ասում ին ավազակ ե կոսե: Չիս անում, ավանակ ե, կոսե: Լավ չե՛, վուր ավազակ ասին, քանց թե ավանակ, քիզ իմ հարցնում: Թեկի ավազակը ուփրո մինձ պատիվ ունե միր խալսումը, ի՛նչ իմ հորում: Թեկի քու եղ ուտում առածնիրը, ինչլիներնիրը, ատվակատնիրը, ուլարավլատուչիքը ետենց կոնի՛ն, իս ի՛նչի չիմ անի, վուր մե խիղճ դարաչուխալու միկիտան իմ: Ողլուչագա ի՛նչով պահիմ:

Ե՛հ, մախլաս. ջեր ելի կու պատահի՛ք, կու խոսի՛ք. մագրամ խիստ իմ ուրախացի, «Սաթարալա» ջան, քու նուր մեկանց մեյդան գալու վրեն հախ Աստուծու: Ուրախութենեմեն կինազամ զերամալա կանգնիմ:

Միկիտան Յագուր

ՀԱՐԿԱՎՈՐ Ե ԱՐԴՅՈՒՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԵԼ

Բարեկամներիցս մինը անցյալ որը մի նամակ եր ինձ ուղղել և հարցնում եր խորհուրդ՝

— Արդյոք ապահովագրվի՞, թե վո՛չ. և ի՛նչ նպատակ ունի այժմ ապահովագրվել, յերբ այլ ևս չկան նախկին բուրժուական կարգերը, յերբ փողը անհրաժեշտ եր կյանքում:

Շատ մտածեցի թե քիչ՝ չեմ հիշում, բայց հետևյալ պատասխանը տվի.

— Բարեկամ, ստացա քո նամակը և շտապում եմ պատասխանել՝ ապահովագրվիր, վորովհետև իմ կարծիքով և անձնական փորձով համոզված եմ, վոր անձի ապահովագրությունը մարդուն ամեն կերպ ոգտակար ե: Պատմեմ գլխիս յեկածը. դարուս սկզբին, ճիշտ 1900 թվի հունվարին, ինձ՝ վոր դեռ նոր եյի կյանքի մեջ մտել, համոզեցին, վոր անձս ապահովագրեմ, վորովհետև՝ կարող եր պատահել, վոր մեռնեյի, ինչպես մեռան ծնողներս և վո՛չ մի միջոց չթողին, վոր վո՛չ թե մնացորդներս ապրեյինք, այլ վոր իրանց՝ այդ հանգուցյալների թաղման ծախքերը հոգայինք: Յես շատ չըմտածեցի և թեև գավակներ ել չունեյի, վորովհետև իսկի կին ել չունեյի այն ժամանակ՝ ապահովագրվեցի «Ուրբեն ընկ.» մեջ ի դեպս մահվան, պայմանով՝ վոր պոլիսով փողը՝ 5000 ր. ստանար նա, ում մոտ վոր գըտնվեր այն:

Մի քանի տարի հետո յիս ամուսնացա. կնոջս ինչպես հարկն եր սիրում եյի. ճիշտ այնպես՝ ինչպես ազաթ ե,

և վոչ թե այնպես, ինչպես հիմա յե, վոր ետոր պսակ-վում են, մյուս որը բաժանվում.—վոչ, յես ուրիշ տե-տակ էյի սիրում. ամուր, շատ ամուր: Այդ պատճառով էլ մտածեցի՝ վոր յեթե յես մեռնեմ, «Ուրբեն»-ում ա-պահովագրված պոլիսով մեծ փող չեք կարող կինս ստա-նալ, ուստի և յերկրորդ նվագ ապահովագրվեցի, միայն այս անգամ «Պետրոգրադի ապահովագրական ընկ.» մեջ և մի կլորիկ գումարի՝ 10,000 ռուբլու:

Անցան մի քանի տարիներ և սիրելի կինս ինձ մի քանի բալիկներ բախշեց: Բալիկներս ենպես լավերն էյին, ձեր արևը գիտեմ, վոր տեսնեյիք դուք էլ կը հափշտակվեյիք նրանցով. յերբեմն և շատ հաճախ փողի կարտուլթյուն էլ ունեյի: Կնոջս, մանուկներիս համար յես պատրաստ էյի ամեն ինչ անել. մի քանի անգամ ուզում էյի նույնիսկ մեռնել... այո, մեռնել, վորպեսզի կինս և զավակներս պոլիսներով փողերը ստանային ապահովագրական ընկերություններից՝ «Ուրբենից» և «Պետրոգրադի ընկ.»-ից: Այո, այդպես. յես շատ նրբա-զգայ սիրտ ունեմ. և ի՞նչ... հակառակ իմ ցանկու-թյունների, հակառակ նույնիսկ ժառանգներիս՝ կնոջս և յերեխաներիս մոտիկ ու հեռավոր բարեկամների ա-կընկալությունների՝ յես չմեռա... և ուրբեն ապահովա-գրական ընկերություններից վոչինչ չստացանք:

Մի քանի տարուց հետո վորդիքս բազմացան, զար-գացան. ճիշտ այնպես, ինչպես համարյա ձագարները — կրոլիկները, և յես ստիպված էյի ավելի խորը ու հեռու մտածել իմ մահվանից հետո ընտանիքիս ան-գամների ապահովագրության մասին. իսկ ժամանակն ու կառավարչական ձևն էլ բուրժուական եր. ուստի և մտածեցի՝ 10,000 և 5000 հավասար է 15,000 ռուբ-լու, այսպիսի չնչին գումարը բավական չե վոչ կնոջս և վոչ զավակներս և՛ կըթուլթյան, և՛ ապրուստի. ուստի և 1915 թվին ապահովագրվեցի «Նյու-Յորկ ընկ.» մեջ 25,000 ռուբլու — կրկին՝ ի դեպս մահվան:

Սարսափելի պատերազմի տարիներում, այնուհետև քաղաքացիական կռիվների ժամանակ և հիմիկս էլ, ի՞նչ ասեմ, յեղբայր, յես դուզ խոսող մարդ եմ, փողի կարիք շատ եմ ունեցել, յեղել են որեր, վոր նույն իսկ հացի փող չեմ ունեցել. իսկ 40,000 գումարի ապա-հովագրված եմ յեղել... Են էլ վրոկի փողով:

Իսկ սա ի՞նչ է նշանակում...

Այն՝ վոր յեթե ես մեռնեմ կամ մեռնեյի, իմային-ները՝ այսինքն մերոնք 40,000 ռուբլի կարող են ստա-նալ և լվլվալ մեղր ու կարագի, թավիչ ու կերպասի մեջ: Սա մասխարություն է... 40,000 մանիթ է. սա վոչ մարկ է և վոչ էլ ֆրանկ:

Յեկ ի՞նչ, կրկին յես չեմ մեռնում հակառակ իմ ցանկության, մերայինների՝ բարեկամ-ազգականներիս ակնկալությունների:

Վերջը յես իմացա, վոր յես չեմ մեռնում գլխավո-րապես այդ ընկերությունների, այնտեղի՝ ինձ ապահո-վագրող ղեկավար-ղիրեկտորների թիվիսմանների թե աղոթքների զորությամբ:

Այո, յես այդ ճիշտ եմ ասում: Հապա ի՞նչպես է, վոր յես ամբողջ 25 տարի ապահովագրված լինիմ և չմեռնեմ — իսկ հարյուրավոր չապահովագրվածներ, վո-րոնք վոչինչ ունեն ստանալու մեռնելուց հետո ապա-հովագրական ընկերություններից՝ ճանճերի պես մեռ-նում են:

Անցյալ կիրակի որը յես թիֆլիսում տեսա 12 թա-ղում. հարց ու փորձ արի, յերևաց վոր ապահովագր-ված չեյին դրանցից և վոչ միքն:

Ի՞նչ զարմանք, ի հարկե կը մեռնեյին:

Իսկ յես՝ վորովհետև ապահովագրված եմ, չեմ մեռ-նում և չեմ մեռնի, մի՞նչ... մի՞նչև ժամանակս չհասնի:

Ուրբեն, արա, այսպես, սիրելի բարեկամս, ինչպե՞ս յես արեցի. ապահովագրվիր, վորպեսզի չմեռնե՞ս: Ապահովագրվիր ու ապրիր, ինչպես ես արեցի: Ապահովագրող ընկերությունների գլուխը կերա, փո-խանակ, վոր նրանք իմ գլուխը ուտեյին:

Խաբարալս

Բուրժուական որացույցի թերթիկների յեսեվը գրելու համար.

1. Յեթե ուզում ես բարեկամդ հեռու փախչի բեգնից, փող փոխ տուր նրան:
2. Մեկ վոր փող փոխ տվիր, կորած համարի: Թե վոր յես կըստանաս, գտած կըլինես և կուրախանաս, թե չե — լսո շատ չես դադվի:
3. Յեթե ամուսնուց չես դավաճանում, մի վերագրիր այդ քո առաքինությանը, այլ վերագրիր քո անշնորհքությանը:
4. Յեթե ուզում ես, վոր հազուստդ եժան նստի, բնաբեր ա-մենաթանկագին կտորը և կարել տուր ամենաթանկ դերձակի մոտ:
5. Յեթե ուզում ես, վոր կաշիից տակը պինդ լինի, կարել տուր աննամուս մարդու յերեսի կաշուց:
6. Յեթե իմանաս, վոր վորեք մեկը հայտնու է քեզ, իմա-ցիր, վոր յերեկից լավություն ես արել նրան:

Բարոյախոս

Ում անունը արավ ինչ եմ հիշում

- Նեկույայ Ռոմանով — безсмысленные мечтания, Ходынка, мощи св. Серафима.
- Ալեքսանդրա Ռոմանովա — Գրեզորի Ռասպուտին:
- Պլեխ — հայոց յեկեղեցական կալվածներ:
- Դոնդուկով-Կորսակով — հայոց դպրոցներ:
- Շերեմետև — տես Դոնդուկով-Կորսակով:
- Գալիցին — տես Շերեմետև:
- Գրյազնով — «Մե վար Արսենա Ջորջիաշվիլի...»:
- Տրեպով — патронов не жалеть.
- Մակարով — так было, так будет.
- Ստոլիպին — не запугаете.
- Պուրիշկին — жиды.
- Մարկով II — кавказская обезьяна.
- Մելյուկով — Պոլիս և ներդուցներ:
- Մուրոմցի — заседание продолжается.
- Վորոնցով-Գաշկով — հայ կամավորական խմբեր, кавказское каза-чество.
- Ժորդանիա — Անտանա:
- Ռամիշվիլի — Բակուրիանի, особый отряд.
- Դեզհեկորի — Շամխոր:
- Դժոխային հորեր:
- Տոմսոն — Բազվի 26 կամուսնարներ:
- Վեհիլ փաշա — Կարս — Ալեքսանդրապոլ — Կարաբիխա:
- Պատիսյան — Տրապիզոն, Բաթում, Ալեքսանդրապոլ:
- Լեխին — Հոկտեմբերի 17:
- Արեդյան — հայոց լեզվի շխափում:
- Գասպար Կալատուղյան — «Պաթարալս»:

Վարձագրող

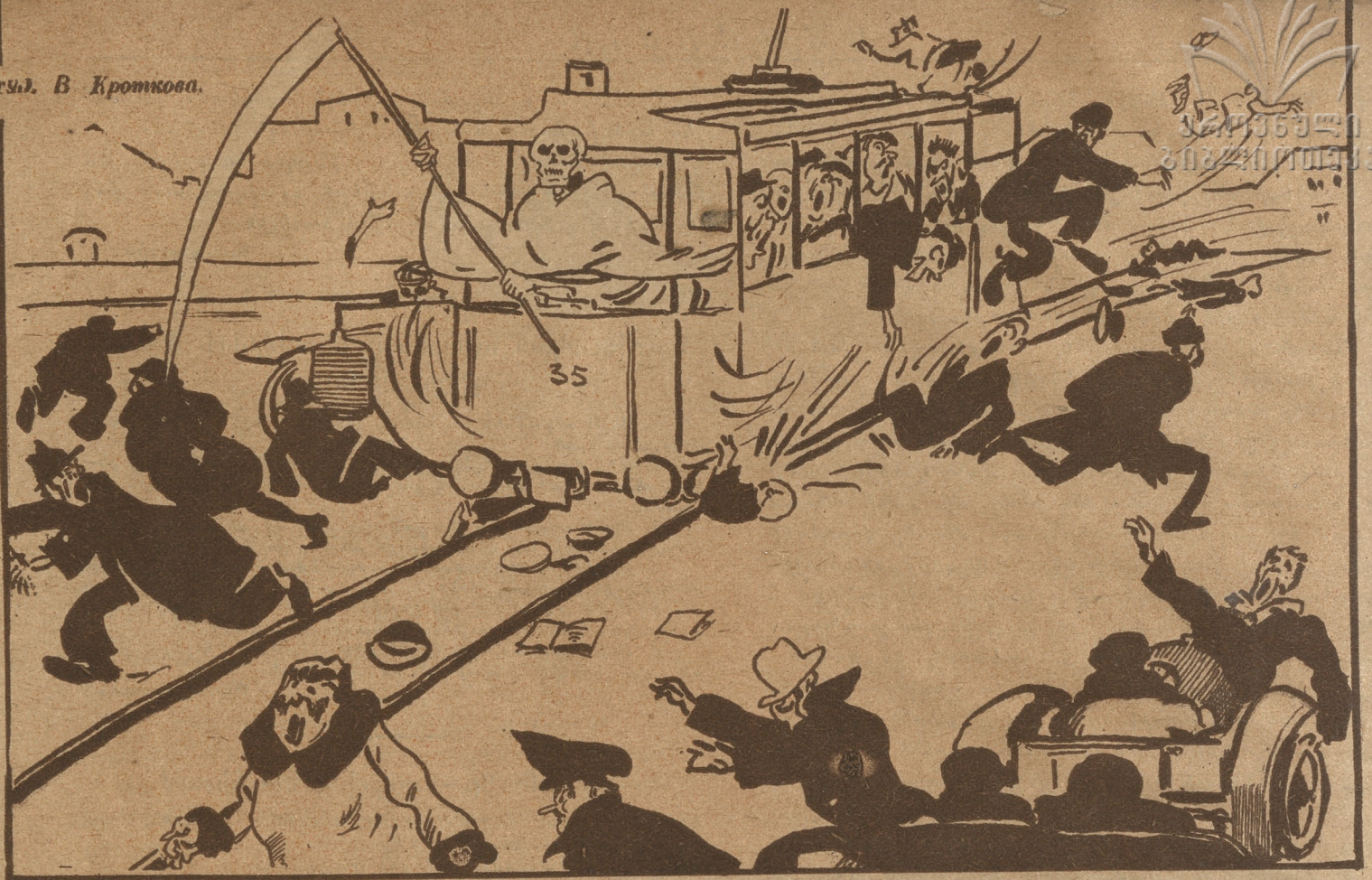
ՆԱ ԿԱՐՈՂ Ե...*)

Նկարիչ Գեորգ Բաշինջաղյանի

Մի մեծ գյուղում յերկու քահանա կար ու յերկուսի անունն էլ պատահամար Տեր Պողոս էր: Բայց ի՞նչ նը-մանություն այդ յերկու հոգևորականի բնավորության մեջ: Յեթե ասենք սարեր ու ձորեր, սխալված չենք լինի: Մեկը բարի, խնամար, աստվածավախ, մի խոսքով իս-կական քրիստոնյա յեր: Նա նման չեր սովորական քահանային, վորոնք իրենց պաշտոնը համարում են լոկ փող վաստակելու միջոց, կամ թեթև արհեստ, որ հնա-րավորություն է տալիս քիչ աշխատելու, շատ հանգս-տանալու: Տեր Պողոսը այն աստիճան տարբերվում էր սովորական տերտերներից, որ գյուղի ժողովրդի աչքում ոչ մի հարգանք չեր վայելում, նրանից չեյին քաջվում:

Ամբողջ առհասարակ սիրում է հոգևորականի մեջ տեսնել խստություն, հպարտություն և հարգում է այն

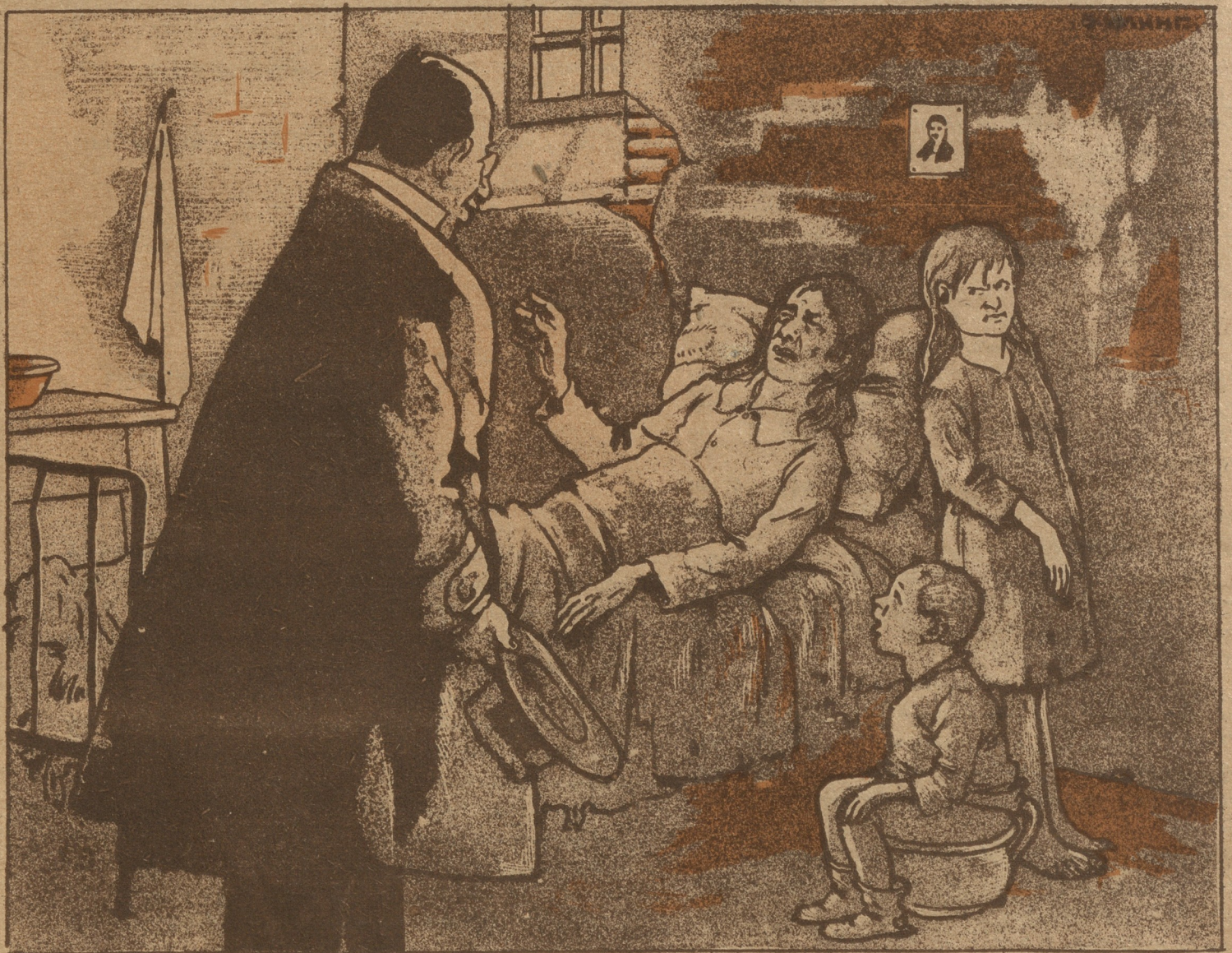
*) Այս պատմվածքը անվանի նկարիչը գրեց «Պաթարալս»- յի համար մահվանից յերկու շաբաթ առաջ: Ծան. խմբ.:

Даннение по городу.

Տերբեկեությունը Բաղաբնում.

Ձեռնարկը յաղաքում.

— Вы очень серьезно больны, вам необходимо хорошее питание, а именно: ежедневно по 10 яиц, кружки молока, котлеты из курицы, бульон, икру, а лекарство получите бесплатно.

— Милый доктор, если можно сделайте так, чтобы все для питания я получила бы бесплатно, что же касается лекарства, то я согласна платить за него деньги.

դեպքում, յերբ նրա մեջ ուժ է նկատում: Հոգևորականը գյուղում ուրիշ կերպ չի կարող վայելել հեղինակութուն:

Մյուս Տեր Պողոսը իր պաշտոնակցի կատարյալ հակապատկերն էր: Ամբողջ գյուղը սարսափում էր նրանից: Բնավորությամբ խիստ էր ու չար, հետևապես վոչ վոր չէր սիրում նրան, բայց վախենում էին ու պատկառանքով վերաբերվում: Նրա հեղինակութունը մեծ էր: Քիչ մարդ կար գյուղում, վոր նրա գավազանի համբ տեսած չլիներ: Յերբ յերեխաները նրան փողոցում նկատում էին, թաքնվում էին գանազան անկյուններում, իսկ կանայք վոտքի էանգնում, ձեռքները կրծքին դնում ու գլուխ տալիս:

Դյուղացիք, ինչպես ընդունված է, յերկու հոգևոր հովիվներին էլ մականուն էին կպցրել: Մեկին անվանում էին «Կուզ», իսկ մյուսին, այդ դաժանին՝ «Տուզ»:

Կուզին, ինչպես ասացինք, արհամարհում էին, նույն իսկ չարածճիները պարսպի յետևից տալիս էին նրա մականունը, յերբ նա մոտով անց էր կենում: Բայց ով կարող էր համարձակվել մյուս Տեր Պողոսին «Տըուզ» մականունը բացարձակ արտասանելու:

Ավագ հինգշաբթի որ էր: Մի ջահել կին, վոր իր գեղեցկությամբ հայտնի յեր ամբողջ գյուղում, յեկեղեցի գնաց ճաշակվելու: Նա խեղճ ու կրակ «Կուզ» Տեր Պողոսի ծուխն էր, ուստի պետք է խոստովանվեր նրա մոտ: Կանգնեց յեկեղեցու յետևի անկյունում, վորտեղ կանանց բաժինն էր ու ամոթխած հայացքով դիտում էր իր տանու քահանային, վոր իր դասում պղպած բարեխրդճությամբ խոստովանեցնում էր մարդկանց: Նայում էր ու համբերությամբ սպասում իր հերթին:

«Տուզ» Տեր Պողոսը այսպիսի դեպքերումն էլ տարբերվում էր իր ընկերակցից: Նա արագ ու ճարպիկությամբ կատարում էր իր պաշտոնը: Վերջացնելով գործը, հանկարծ նկատեց գեղեցիկ կնոջը ու ցուցամատը մոտեցնելով իր քթին ու թեքվելով իր կողմը նշան տվեց, կինը հայտնի բան է հնազանդվելով լուռ հրամանին մոտեցավ քահանային ու չոքեց:

— Հաշիվը մեկ է, յես կը խոստովանեցնեմ, — ասելով դիմեց գործի:

Արարողութունը կատարելուց հետո, մի հարց անաչարկեց.

- Քանի յերեխա ունիս:
- Մեկ, — հազիվ յսկի ձայնով պատասխանեց կինը:
- Հըմ... Ասում ես մե՛հկ, այն ինչ հինգ տարի է պատկված ես... Անշնորք մարդ ունիս... Յեթե յես լինեյի նրա տեղ, դու հիմի հինգ հատ յերեխա կունենայիր... Յես կարող եյի:

Կինը վերադառնալով տուն, միամտաբար պատմեց ամուսնուն բառ առ բառ քահանայի արած այս փոքրիկ նկատողութունը: Դժբախտաբար նա սկսեց վոչ թե սկզբից, այլ վերջից: Չկարողացավ հայտնել, վոր իրեն խոստովանեցրել է «Տուզ» Տեր Պողոսը:

Մանդոտ գյուղացին միանգամայն այլայլվեց: Բավական էր յսկ «կարող եյի» խոսքը:

— Դրճատ ես ասում, անզգամ, — խուպոտ ձայնով գոռաց նա, թեից թափահարելով կնոջը:

Սեղճը լեղապատտառ յեղավ: Նա նոր միայն ըմբռնեց, վոր քահանայի ասած խոսքը խիստ ծանր է յեղել: Ահ ու գողից լեզուն պապանձվեց:

— Բաս ես մարդ չեմ լինի, յեթե ես սհաթիս են կուզիան աղվեսի որը չսևացնեմ, — բացազանչելով այս ու այն կողմ ընկավ, հարմար բան գտնելու համար:

Դեռ բահն ու թին վերցրեց ու զժգոճությամբ մի կողմ շարտեց. կացին, յեղան ու մի քանի ուրիշ իրեր նույնպես զեանով տվեց: Վերջը մի ճիպոտ գտավ ու ձեռքի մեջ հարմարեցնելով վճռեց իրեն անպատվող

տերտերի վրեժը լուծել: Գլուխը կորցրած ու գեմբը ծամված բարձրաձայն գոռում էր ու հայհոյանքով թանջանք ճոճորոյոյոյոյ

Սեղճ կինը մոլորված աղաչում-պաղատում էր հեռու մնալ փորձանքից, սակայն կատաղած ամուսինը բան չէր հասկանում:

— Յես նրա միրուքը կը պոկեմ... Տուզը գլխին կը քանդեմ... Յես նրա կնկա յեղած-չեղած շորերը կը պատառոտեմ... Թո՛ղ, անզգամ, — աղաղակելով ու կնոջը բռնելով դուրս պրծավ տանից, — դե մեկ էլ փորձի ասել «կարող եմ»:

— Ի սեր Աստուծո, ա մարդ, հեռու կաց փորձանքից, յո ճանաչում ես ի՛նչ զաղ է Տուզը, յետևից աղերսում էր կինը:

— Տուզը, վո՛նց թե Տուզը, — հանկարծակիի գալով արտասանեց գյուղացին, — ի՛նչ ասացիր, ա կնիկ:

— Բաս վոր ասում եմ, լսիր ե, Տուզ Տեր Պողոսը:

— Դե հոտեց ասա պրծի էլի, հեր որհնած... Հաս, նա կարող է, կարող է, — արտասանեց նա ձայնը բոլորովին մեղմացնելով ու ճիպոտը ձեռքից վայր գցելով:

Պ. Բաշկևալյան

Առանց հոգիի մարդիկ

- Չարացած մայր մը՝ որդուն վրա գոտալով
- Հանդարտ կեցիր, ապա թե վոչ... հագեառի մը պես վրաղ կուզամ, կառնեմ հողից և դուն կըստակիս շան նման:
- Կըստակի՛ս, քնքու՛շ մայրիկ, յես առանց հոգիի ալ կընամ ապրել:
- Հոգե՛մ իշուկի գլուխդ, մի՛ թե աշխարհիս վրա առանց հողիի ապրող մարդիկ գոյութուն ունին:
- Այո՛, անո՛ւշ մայրիկ, տես Յվարդայի դիպլոմատները...

- Ուժեղ բառը ի՛նչ կընշանակե.
- Կընշանակե, թե՛ ուժը յեղ մըն է՝ վարուն մեջ իրավանք կը տալկեն:

- Ի՛նչ է քաղաքավարութունը.
- Քաղաքակրթված կամ... սրբազրված կեղծավորութուն հաճախ, վորը սակայն՝ նույնքան անհրաժեշտ է մարդու, վորքան անիրավ յերեխաները նորափեսային:

Ռիթոն

ՅԵՐԿՈՒ ՄՈՐԱԼ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԸ.— Իմը բեզ, րոնը ամենքին:

ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԸ.— Իմը ինձ, րոնն էլ ինձ:

Չեզոք

Փողդաստրանուս

— Մեղադրյալ, դուք իմացաք վկաների ձեր մասին հայտնած կարծիքները, այլև դատախազի պահանջած պատիժը: Ձեր վերջին խոսքը:

— Ավելի լավ է «վերջին խոսքը» իմ տեղն էլ դուք ասեք, ես ձեզ հավատում եմ, քաղ. դատավոր:

ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՂԱՅԱՆԻ ԲՈՂՈՔԸ

(Ռազիս յերկնից)

Ամենքին, ամենքին, ամենքին:

Յերևանից յեկողները պատմում են և իրենց հետ բերած լրագրներից ել տեսնում եմ... (խեղաթյուրված)... Մնացել եմ ափ ի բերան: Ետ նորդարական Մանուկ Աբեղյանը ծերությունից անշուշտ... (խեղաթյուրված) և բայց ի՞նչ էլին մտածում ձեր ետ նոր, յերիտասարդ... (խեղաթյուրված)... ցնդաբանությունը: Ասենք, զբանցից իսկի նեղանալու ել չի, վորովհետև ետ երեկվա խոխեքն ի՞նչ են հասկանում մեր լեզվից, մեր հնչյունաբանությունից, վոր... (բաց):

Հազիվ հազ մեր ուղղագրությունը քիչ թե շատ կանոնավոր, միատեսակ, կայուն... (բաց): Ինչպես յերևում է, Յերևանում իրենց քթից դենը չեն նայել: Իսկի մտածել են, թե ի՞նչ սոսկալի պառակտում են գցում հայության յերկու հատվածներին — արևելյան և արևմտյան և նույն իսկ տեղական... (բաց, խեղաթյուրված): Հիմի գնա ու եղը ցեխիցը հանիր: Հեղափոխությունը յես հասկանում եմ և ինքս ել մի ժամանակ հեղափոխական եմ յեղել, բայց վեր կենալ և լեզուն... (բաց, խեղաթյուրված)... մի կատարյալ աջարասանդալ:

Թողնենք այդ բոլորը: Ի՞նչ իրավունքով իմ են պատիկ, սիրուն, համեստ Լ-ն դուրս են գցել և տեղը բազմեցրել մշակական Ստեփան Մալխասյանի եղ-ավանակի պես կոպիտ, անտաշ, զրլամա վ-ն, որը տապալելու համար կյանքի ու մահու կռիվ եմ մղել*): Ուրիշ վոչինչ վոր չլինի, վ-ով գրած հավը կուտվի, — ինչպես շատ բանավոր կերպով նկատել եր Մխիթարյան հայրերից մեկը դեռ ևս այն ժամանակ, յերբ յես ու Մալխասյանը մենամարտի էլինք դուրս յեկել իրար դեմ՝ յես իմ Լ-ով, նա իր վ-ով: Հիմի բանը հասել է այնտեղ, որ Պերճը** խնդալով խփում է մեջքիս ու ասում. «Հը, Ղազար, բա որ ասում ի մեր ու-ին ձեռ մի տա, տեսար քու Լ-ն վորդի թոռավ...»:

Մանուկ Աբեղյանը, իբրև հին նորդարական, անշուշտ մի վորս ե ունեցել իմ դեմ և, միանալով իմ վոխերիմ թըշնամի Ստեփան Մալխասյանի հետ, ուզեցել է միանգամայն ջնջել իմ հիշատակը, վորը ամենասերտ կերպով կապված է Լ-ի հետ: Նա ոգուտ է քաղել այն հանգամանքից, վոր յես մեռած եմ և չեմ կարող պաշտպանվել, բայց նա թող լավ իմանա, վոր... (բաց)... անապնդությանը:

Ինձ ուրիշ բան չի մնում, յեթե վոչ իմ բողոքը «Սաթարալայի» միջոցով... (Բաց: Վերջը չի ընդունված):

Ղազարոս Աղայան

*) Տես «Սաթ.» 1910 թ. № 32. Խմբ.

**) Պոստյանը, երկի: Ծան. իբ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

ԴԺԲԱԽՏ ԴԵՊՔԵՐՈՒՄ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա) Յեթե մեկը փող չունի ու կարիք ունի և ձեզանից փող ուզի, անմիջապես ավեցեք, յեթե ունեք փող: Կը տեսնեք, վոր կարիքը շուտով կանցնի:

բ) Յեթե ձեր ծանոթներից վորևե մեկի վոտը (կոճիի մոտ) դուրս ընկնի, խորհուրդ ավեք նրան, վոր վոտը կըտրել տա, վորովհետև Բաջրաշվիլին ել չկա, վոր դուրս ընկածը տեղը գցի: Յեվ յերբ ձեր ծանոթը իսկապես հիմարացավ ու վոտը կտրել ավեց, վերցրեք նրա վոտի կոշիկը իբր խորհուրդ տալու վարձատրություն: Յեթե ձեր մի ուրիշ ծանոթի ել նույնպիսի դեպք պատահի, նրան ել առաջինի նման խորհուրդ ավեք, վոր վոտը կտրել տա, իսկ կոշիկը դարձյալ դուք վերցրեք: Նրանք անդամահատված վոտների համար կոշիկ պետք չեն ունենալ և ապագայում միմիայն մի-մի վոտի կոշիկ կարել կը տան. իսկ մի-մի կոշիկն ավելի եժան կը նստի, քան թե զույգ-զույգը: Բացի սրանից՝ դուք ել կունենաք մի զույգ կոշիկ քոլորովին ձրի:

գ) Յեթե վորևե մեկին դժբախտություն պատահի և յեոցրած ջրով ձեռքը կամ վոտը խաշել, լավ կանեք, վոր խաշած տեղն ուտեք, ի հարկե նախորոք աղելուց հետո: Այս դեպքերում աչքները կը հանեք մեր ագահ ու ամենակեր դասարների, վորոնք միսը մի քանի անգամ ավելի թանգ են վաճառում, քան թե հացը, շաքարը և այլն, և անասնատերերին ել փողը չեն վճարում ըստ իրենց հնագույն եկոնոմիկ պոլիտիկայի, թե «վնասվեցինք»:

Փուշ-կենդանիները յերբ վոր վոչխար կամ յեղն են մորթյում, ծախում են, ուտում և ուտելուց հետո են ասում, թե վնասվեցինք:

դ) Յեթե վորևե մեկը Գոռում լողանալիս շոգ ժամանակը՝ խեղդվելիս լինի, հարկավոր է անմիջապես ջրիցը հանել և դիրամալա, կամ կլտիպոզ կախել, ձեծել և ոգ ներշնչել տալ: Յեթե այդ միջոցը չի ոգնի, վորովհետև կալուց և պատահել, վոր արդեն խեղդված լինի, մոտեցեք ականջին և բարձրաձայն ըզավեցեք (ինչպես գիտեք, նոր մեռածները դեռ 24 ժամ լսում են). «այս խեղճն արդեն մեռել գնացել է, հարկավոր է թաղել: շուտով շորերը, կոշիկները հանեցեք, տանե՛ք»: Այս վոր ասեք, մեկ ել կը տեսնեք, վոր մեռածը իսկույն հարություն կառնի: Շորի և կոշիկների կորուստը անչափ ծանր կը թվա, վոր նա վոչ մի պայմանով չի ուզենա նրանից զրկվել:

Այդպիսով մարդու կյանքը կազատեք մահից: Բայց և այնպես շորերն ու կոշիկները պետք է ձեռքիցն առնել, վոր ակամախը ուրիշ անգամ հիմարություն չանի և շորով չմանի ջուրը լողանալու, քանի վոր շորն ու կոշիկները իրենից թանգ արժեն:

Հարություն ձաճուրյանց.

ՄԱՀԳՈՒՅԺ

Գ. ԲԱՇԻՆՋԱՂԱՅԱՆ ՅԵՎ ՀԱԿ. ՂԱ. ՋԱՐՅԱՆ

«Սաթարալայի» խմբագրությունը վերջին ժամանակներս յերկու զգալի կորուստ ունեցավ:

Անցյալ հոկտեմբերի վերջերին վախճանվեց մեր տաղանդավոր նկարիչ և շնորհալի լեզվիդարան Գևորգ Բաշինջաղյանը. իսկ սույն ապրիլի 2-ին, Կամոյի անվան հիվանդանոցում առմիշտ

ձեռքիկ արեգա — Լազո

մեզանից բաժանվեց միւր սիրելի և անմոռաց Հակոբ Ղազարյան (Լազո), վորը «Սաթարալայի» սկզբնավորության որից յեղել է մոտիկ աշխատակից և գրել է ձեռքիկ Աբեղյան կեղծանունով:

Հանձին սրանց մահի հայ մտավորականությունը, գեղարվեստն ու գեթությունը կորցրեց ժրաջան և անշահախնդիր մշակները: Վերջերս Լազոն մեր հայրենակից և գրկից քրդերի և յեղիղիների Մեարոպ-Մաշտոցն էր դառել: Ափե Լազոն էր առաջինը, վոր նոր մեթոդով բանիմաց այրենարան — Շամսի (Կարմիր արև) դասագիրքը պատրաստեց և տվեց քյուրդ ու յեղգի մանուկների ձեռքը:

ჩვენი ილიუსტრაციო-იუმორული ჟურნალი „ხათაბალა“

ჩვენი ილიუსტრაციო-იუმორული ჟურნალი „ხათაბალა“, რომელიც მთელი ოცი წლის განმავლობაში მხოლოდ და მარტო ერთ სომხურ ენაზედ გამოდიოდა, საქართველოს დედა ქალაქ ტფილისში, ამიერიდგან ის ქართულ ენაზედაც იწყობს გამოსვლას.

შეიძლება ბევრს ეს კუროხადაც მოეჩვენოს, მაგრამ დღევანდელ გამარტივებულ ჩვენს პოლიტიკურ ცხოვრებაში, ეს მიზანშეწონილად და აუცილებლად იქმნა ცნობილი, რომ ჟურნალის პირწყლიანობა და მისი მოხდენილი იუმორი ქართველ მკითხველების ყურამდინაც იქნეს მიღწეული.

ამისთვის ჩვენ დროც დიდათ ხელს გვიწყობს.

წავიდა ის წყეული დრო, როდესაც მეფის გამთიშველი პოლიტიკა, ერის სოლიდარობას, ძმობა-ერთობას და კულტურულ კავშირის გაბმას დიდათ ხელს უშლიდა და ერთა უმცირესობას უფსკულში აგდებდა.

ამიტომ ჩვენ, ერთ ტერიტორიაზედ მოსახლე ერი, ერთიმეორისათვის გაუგებარნი დავრჩით, სრული გულუბრყვილონი, მანამდის, სანამ რევოლიუციის სასტიკი სტიქია ძირბუდიანად აღმოფხვრიდა უსამართლოთ გაბატონებულ და ძირგამდგარ ნაციონალურ შეუღლს, ბოროტ შოვინიზმს.

ახლა ჩვენ ამისი აღარ გვეშინიან.

განახლებული ცხოვრება ფართე თვით-მოქმედებას, ამოძრავებას, ერთიმეორის შემეცნების უფლებას, სოლიდარობას, ძმობას და ერთობას გვიკარნახებს.

რათაც არ უნდა დაგვიჯდეს, ჩვენ ეს უნდა გავამართლოთ, ჩვენ ეს უნდა შევსძლოთ, ერთმანეთთან კულტურულათ დაახლოვებისთვის ჩვენ ყოველივე დაბრკოლებები, ყოველივე რიდები უნდა გადავლახოთ.

ესკი მოსახერხებელია ჩვენი სიტყვა-კაზმული მწერლობით, სულერთია, იქნება ის იუმორული კილო-კავებით თუ ლირიული კილოვნებებით, ოღონდ ჩვენთვის გაუგებარი არ დარჩეს.

ჩვენც ამიტომ განვიძრახეთ ჟურნალ „ხათაბალა“-ს ქართულ ენაზედ გამოცემა.

იმედია, ჩვენი ქართული „ხათაბალა“ ციპოვის გულის ადგილს ჩვენს ქართველ მკითხველებში.

ღია წერილი მკითხველებსადმი

სრული დარწმუნებულნი უნდა იყვნენ მკითხველნი ამ ჟურნალის იმ დიად მნიშვნელობაში, რომლის ხელმძღვანელ ორგანოს მიზნათ აქვს დასახული უპატრონო ბავშვთა აღრიცხვაზე აყვანა და ყო-

ველ მხრივ მათი უზრუნველყოფა. ყოველ ჩვენგანს უნდა ახსოვდეს ის მდგომარეობა, რომელსაც განიცდიან უსუსურნი, უგზო-უკვლოთ დაბნეული ბავშვები, რომელთაც არავითარი გამოსავალი სახსარი არა აქვს არსებობისათვის, ჩვენ არც ერთ წუთსაც არ ვიეჭვებთ ამაში, რომ ისინი არ დაადგებიან ცუ გზას, რომელიც შემდეგში წაიყვანს მათ უფრსკულისაკენ და ეს ასე რომ არ მოხდეს, ჩვენ დაარსებულ ასეთ საქველმოქმედო ორგანიზაციას უთუოდ ხელი უნდა შეუწყუთ მაქსიმალურად და მივსცეთ საშუალება ჩვენი წვლილით საარსებო უნარი ასეთ ორგანოს. ამით, თავის თავად ცხადია, ჩვენ თამამად ვიტყვი, რომ ვეზმარებით ისეთ ახალგაზრდობას, რომლებმაც მომავალში შეიძლება დიდი როლი ითამაშოს საბჭოთა აღმშენებლობაში. აი ეს მოსაზრებანი არის სწორეთ, რომ გვავალდებულებს ყოველ ჩვენგანს.

გიორგი ლორთქიფანიძე

როგელია ხუთში ბრძენი?

სულ სხვა-და-სხვა ქვეყნებიდან, ხუთი კაცი მიდიოდნენ, ხუთივე ერთ აზრს გაეტაცნა, ერთ საგანზე ოცნებობდნენ. ერთი იყო აბრაამი, ვაჭრობაში ჭკვიან ბრძენი, მუსიო ჟან, ჰერ ფრიცხენი კარაპეტა და სოკრათი.

ფრიცხენს ჰკითხეს თუ რა გინდა რას ინატრებ ქვეყანაზე? რომ სცხოვრობდე კმაყოფილი ბედნიერი იყო სხვაზე?

— „მე მინდა რაც ქვეყანაზე კალმებია იყოს ერთი, რაც მელანი იხარჯება ერთ ჭურჭელში შენაერთი რაც კი ქვეყნათ ქალაღლია ერთ დიდ ფურცლათ შეიცვალოს და ამ კალმით დანაწერი რაც კი რიცხვი დაითვალოს, ყველა იქცეს სულ ნაღდ ოქროთ ღირსება არ შეეცვალოს უდარდელათ, უშრომელათ ჩემს ჯიბეში ჩაითვალოს“.

კარაპეტამ თავის ფხანვით ოხვრა-კენსით უპასუხა:

— საეაჭრო და საქონელი; ქვეყანაზე რაც რომ არი: ცხვარი, ძროხა და ბატკანი კახეთისა ღვინო ტკბილი ჩემი იყოს გინდ ამისთვის აღარ შემრჩეს პირში კბილი, კიდევ გატყვი, ქვეყანაზე სადალაქო რაც არსებობს, ყველა ოსტატ შევირდები, ცხოვრებისთვის ვინც კი შრომობს ჩემი იყოს, საკუთრებათ არ ვაძლევდე ჯამაგირსა,

იმათ შრომის სასყიდლათაც არ ვაქმევდე ლუკმა პურსა“.

სოკრათმა სთქვა: „ბევრს არ ვითხოვ მე სიმდიდრეს ქვეყანაზე რაც რკინის გზა და გემები მოძრაობენ ხმელეთ ზღვაზე, რაც საეაჭრო კანტორები არსებობენ ჩვენს მიწაზე ჩემათ იქცეს და საკუთრათ ვაწარმოვო ჩემს ნებაზე, რაც ქარხნებში თეთრი ტილო ტომრებისთვის მოიქსოვოს, ერთ ტომართ შეეკრა იგი და ის ხორბლით რომ აივსოს, ჩემი იყოს საკუთრებათ არვის ხელი არ შეეხოს ამის შემდეგ მინდორ-ბაღნი გაღიწოს და გადიხუხოს“ მუსო ჟანმა: „მე არ მინდა არც რკინის გზა, გემი, ზღვები ბატკნებს ჭირი გამიწყვიტამს და ღვინითაც დავითვრები. მე ვითხოვდი ცოტა რამეს; რაც მადნებში კი დამზადდეს: ოქრო, ვერცხლი, მთლად ქვეყნისა უზრუნველათ ჩემი გახდეს. რაც ძვირფასი თვლელადა ზურმუხტ, ბრილიანტი, და აღმაზი მარგალიტი, იაგუნდ-ლალი ფირუხი და სპილოს ძვალი, ეს სუყველა საკუთრებათ მოვიხმარო როგორც მინდა და სიცოცხლეც ათასი წლით გამიგდელდეს... სხვა არ მინდა“.

აბრაამმა სთქვა: „მე თქვენსავით ასეთ მძიმეს არ ვინატრი და თქვენსავით ხალხს რომ შრომა მე წავართო... არ ვიკადრებ... მე მინდოდა რომ ერთსა დღესა ისიც მხოლოთ პურსაქვესა რაც სიმდიდრე რომ ინატრეთ აგისრულდეთ ოთხსავესა. ოთხივე ერთ დღეს შუადღემდინ გაგიყდეთ და დაიხოცნეთ და მემკვიდრეთ ამ სიმდიდრის ჩემის მეტი არავინ დაგრჩეთ“.

ამბალი

ტიტო და გვიტო

შემოდგომის ერთ-ერთ ჟინქლიან დღეს, რუსთაველის გამზირზე, ტიტო და გვიტო ერთმანეთს ისე მაგრათ დაეჯახენ, რომ მათი, ორთავეს, გულის ფიცრის ჯახუნი შორს მანძილზე გაისმა:

დრო დილის 9 საათს უჩვენებდა.

ტიტოს, როგორც მოქალაქეს, ხელში საქმეებით დატვირთული მძიმე „პაპკა“ ეჭირა და გვი საშხახურისკენ მიჰქონდა. მას ცოტა დაჰკვიანებოდა და ამის მიზეზით ტიტო ისეთის თავშეუკავებლ და ჰოტენტოტურის ნაბიჯებით მიაბოტებდა წინ, რომ მას თვალში არავინ არ უჩანდა,

თითქოს მის წინ ბუზიც კი არა ფრინავსო.

გვიტოს კი, პირ-იქით, როგორც გლეხკაცებს სჩვევიათ, ილიაში ამოჩრილი ვეებერთელა ჯოხი გაეშვირა წინ და ისეთის ხეპრულის ტატიტ მიიზღავენბოდა წინ, თითქოს გამზირზე კი არა, სოფლის რომელიმე ორღობეში ან მოტიტვლებულ-მოკრიალებულ მინდორზედ მიდისო: ის სრულებით არა ჰფიქრობდა, რომ მას რომელიმეს რიდე ფეხებს შეუბორკავდა.

გვიტო კახელი გლეხკაცი, ტეტია, იყო, ჭალარა შერეული. ტიტო კი მოქალაქე, ჩვენი დროის ნამდვილი გმირი.

და რადგანაც ტიტო და გვიტო, ორივენი, ძველი მეგობრები, ჯერ კიდევ წარსული რაინდობის ძმა-ბიჭები, გამოდგნენ, ამიტომ მათ ასეთი უზრდელი შეჯახებისათვის, სადაც კინალამ ტიტოს თვალიც კი არ გამოეთხარა გვიტოს ხელით, საყვედური კი არ უთხრეს ერთმანეთს,

მეგობრულათ გაუცინეს და გადაკოცნის შემდეგ, გულიანათაც მოიკითხეს:

- ახალი რა იცი გვიტო?
- ქალი გავათხოვე, შენი ჭირიმე.
- ვისზედ?
- ო-ო-ო! მაგას რალა კითხული უნდა! ისეთი ბიჭია, ისეთი რო კამფეტით იჭმევა, მე ვიცი შენც მეგვეწონება, ტიტეჯან, შენი ჭირიმე!
- რა მოხელეა
- დიდი, ძალიან დიდი კაცია, შენი ჭირიმე!
- ჩინოვნიკია?
- ჩინოვნიკი რა სახსენებელია იმისთანა კაცთან, შენი ჭირიმე.
- მასწავლებელი?
- არა, არც მასწავლებელია!
- ექიმი?
- არა, არც ექიმი და არც ინჟინერი
- მაშ ვინ არის?
- აკი გითხარი: დიდი კაცია მეთქი, ძალიან ნაწავლი.

- პროფესორი?
 - პროფესორსაც მიუქარავს ჩემსთან.
 - ფილოსოფოსი?
 - კიდევ მეტი.
 - არა, მაგაზედ მეტი აღარ არის!
 - იიიმ შენც ერთი! როგორ არ არის! არის, მაშ!
 - ვინ არის?
 - დიაკვანი.
 - დიაკვანი?!
 - ჰო, შენი ჭირიმე! მთელი ჩვენი სოფლის თვალი და ჩინია.
 - მოგწონს?
 - როგორ არ მომეწონება, რომ ისეთი ხმა აქვს, გეგონება დეპოს დუღუკიაო. ღუჟინი ქალიშვილი რომ მყვანდეს, ერთს არ ავაცდენდი, ყველას მას მივუთხოვებდი.
 - კეთილი შენს სიზმარს!
 - რაო, რაო? სიზმარიო?! სიზმარი კი არა ცხადია, ცხადი შე ქრიტე ძაღლო!
- ხევისპირელი.**

ჟოჩაღ!

- კარგათა გაქვს საქმე დაყენებული?
- მადლობა ღმერთს, არაუჭირს-რა.
- ჯამაგირს რას იღებ?
- ჯამაგირი 40 მანეთი მაქვს, ხოლო ოცდაათ თუმნამდე ქაფს გავდივარ.
- ლოჩაღ!!!

ჯ.

ერთმანეთს გვანან

- ქალო კატო! შენი შვილები რომ ერთმანეთს გვანან, რა არის მიზეზი?
- ის, რომ ორივეს მამა ერთი ვაჟკაცია.

სახალხო სასამართლოში

- თქვენ ქალო, ჩივით რო ეკალაძემ ქუჩაში ხელი გაგარტყათ.
- დიახ... მაგას ვჩივი ხელი მაგრა ისე მამახვედრა, რო ხელნაღები ალაგები სულ დამიღურჯა.

სასადილოში

- ეს რა ურევია ამ კერძში? მატლები, შავი ჭია თუ ცხრაფეხა, ყველაფერი აქ არის. არა, არა, ეს არ იჭმევა?
- რატომ მოქალაქე, ეგენი უფრო სინიციურს აძლევს საქმელს.

Хатабала!

Хатабала!
В общекавказском масштабе — это почти универсальное слово.

Близкое духу и пониманию каждого кавказца — без различия национальности, пола, возраста, воспитания и политических платформ.

Слово, которого, пожалуй, не переведешь ни на один из европейских языков, но которое ясно, определенно и выпукло дает часто картину не только настроения отдельного человека, но и целых общественных групп и классов.

Человек, стиснутый лапами жизни и не будучи в силах вырваться из этой железной хватки, полугрустно, полутрагически восклицает:

- Хатабала!
- Гражданин, не умеющий разумно и экономно сочетать жалких крох получаемого жалования с ростом рыночных цен на предметы первой необходимости и исчисляя свой прожиточный минимум — тихо про себя шепчет:

— Хатабала!
Это универсальное слово, конечно, не делает чудес, не изменяет создавшихся условий жизни, но является все же клапаном, разряжающим известное настроение, дающим выход из него.

Хатабала — это часто дружеская рука, с лаской касающаяся измученного сердца человека, и если не излечивающая его ран, то, во всяком случае, выражающая сочувствие.

Иногда — это яркая усмешка сатирика, бичующая плеть, незнающая пощады, всегда попадающая в цель и сильная своею неожиданностью. Иногда — это просто веселая, искрометная, лучезарная, как улыбка южного солнца — шутка.

Заражающая, заразительная — как чистый девичий смех в ясный летний вечер.

Но и предостерегающая — как слово мудреца, брошенное меткой рукою в волны житейской суеты и людского тщеславия.

Это часто отходная по отживающим формам жизни, меткое напутствие в

в могилу для того, что должно уйти с жизненной сцены, бетховенский реквием тому, что слишком запоздало уходом в область небытия.

Хатабала! Меткий удар хлыста по политическому мещанству и филистерству шамкающей старухи Европы.

Хатабала! Иронически — юмористический жест в сторону Китайской революционной неразберихи с ее тысячью генералов, не поднимающихся выше реакционно-консервативных твердынь великой Китайской стены...

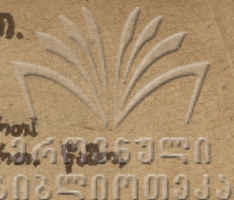
Хатабала! Житейская мудрость сундукьянцевского Пепо, этого революционера и бунтаря, смело бросившего в лицо старому миру яркий вызов борьбы за право угнетенного класса.

Хатабала!
Слово это значит на знамени нашего журнала.

И печать „Хатабалы“ — род сатирического тавра, — мы будем прикладывать ко всем явлениям нашей жизни, когда это будет нам диктоваться нашим пониманием смысла и значения этого универсального слова в жизни.

Хатабала.ист.

В пользу безпризорных.

Քեռի շան, մի կոպեկ բախշու, զաղցած ենք:
Կորեք պանիրիցս... մենք ինչ է զարկած չենք,
Անտչա մանկեր կա՛մք:

ժնո, շրտի կա՛նկի գեղալեք, մշուցրե՛ք յարտ
ռա՛յկարգետ. կե՛քն տիտո՛ք մշուցրե՛ք յարտ
լո՛ւլուլիկա, շե՛ղիճե՛ք կա՛ղցե՛ք:

Дядька дай копейку, мы голодны.

Цыц, мы сами голодны, убирайтесь к чертям; Лалочка заидем в кафе.

Рис. худ. В. Кроткого.

Рабочая
Правда

В пользу безпризорных
по вызову

— Խնդրում ենք ընդունել հոգուս անխնամ մանուկ-
անո՛ր մեր լուսանո՛ւ:

— Просим принять в пользу безпризорных нашу пелтту.

— ցտո՛րցե՛ք մի՛ւլա՛տ կե՛քնի ճե՛ղիճի շե՛ղե՛ք Զա՛յմե՛տա
Տա՛տարյե՛լա՛տ

Излюбленные танцы.

Америка танцует тустеп... на спинах своих должников.

Англия-минует... с выдержанными поклонами в сторону Германии.

Бельгия-характерн, танцы... для Запада с признанием СССР.

Венгрия-мазурку... во главе с мазуриком премьером и фальшивыми банкнотами.

Испания-пластическ. танцы... по направлению долой из Марокко.

Румыни-польку, бабочку... с миллиардными оплатами бабочкам наследных принцев.

Китай-китайск. танец... с раскалывающимися министрами во все 4-е стороны.

Персия-восточный танец... полный не ожиданностей, вроде воцарения Риза-Шаха.

Греция-гоп мой гречанки... в приядку перед Антантой.

Франция-кек-у-ок... с министерск. кабинетами, потеряв надежду на повышение курса франка.

Болгария-цыганский танец... при помощи цыган на виселицах Софии.

Италия-тарантеллу... с рабочей кровью, фашистск. фигурами и пр. престелями.

Германия-классич. балет. „Умирующий Лебедь“... особенно в быв. оккупированных областях.

Польша-краковяк... с фигурами в роде расстрела безработных, постоянного места в Совете Лиги Наций, обер-профессорск. выступления и т. д.

Россия-новую русскую... которую пляшут уже девятый год.

Турция-вальс... собирающийся перейти в русскую.

Сэр-Фед.

Волчьи ягоды

1. К регулированию уличного движения.

Встречаются два гражданина-оптимист и пессимист.

— Ну можно сказать, сейчас-то мы в ударном порядке приобщаемся к культурному укладу жизни. На душе делается так светло!

— А ты, голубчик, попридержись!

— А что?

— Да мне кажется, что намерения прекрасные, но едвали с нашей южной недисциплинированностью и распушенностью можно что-нибудь сделать. Людей, предположим, научат придерживаться тротуаров, а по утрам, при посадке в вагоны трамвая, будут продолжаться дикие сцены, занятия мест исключительно

при помощи сильных мускулов и волосатых, как у горилл, кулаков.

Поутрам попасть в вагон женщине бывает также трудно, как верблюду пролезть в игольное ушко. Вот почему мне кажется, что т. Хмаладзе занялся решением небогодарной задачи—возбудить дикого мулла английским недоуздком.

К.

„Апельсинчики“ Якова Вайнера.

Разъясненный на этих днях „революционер“ Як. Вайнер, принимавший „самое близкое“ участие в убийстве Александра II и генерала Грязнова—очень любил рассказывать в своих воспоминаниях, об изготовляемых им „апельсинчиках“, страшной разрывной силы.

И все верили этому плюгавенькому старикашке. И не только верили, но и печатали его „революционные“ воспоминания и снабжали его мандатами и даже денежными средствами.

Впрочем—в этом отношении Яков Вайнер и сам позаботился о своем кармане... за счет революционного Арсена Джорджиашвили, на памятник которому он деятельно собирал пожертвования.

Если верить Як. Вайнеру—ни один террористический акт, начиная с дела Каляева и до убийства царского сатрапа, ген. Грязнова, не обошелся без вайнеровских „апельсинчиков“. Народовольцы шагу не могли ступить без бомб Як. Вайнера. Приготовил Яков Вайнер „апельсинчик“—и Александр II взлетает на воздух. А вдруг—не захочет Як. Вайнер доставить революционному Комитету России этих апельсинчиков? кто знает, не царил-ли бы до сих пор в бедной России режим деспотизма и крови... И первой Революции 905 года не было бы, не было бы значит, не только Репетиции Красного Октября, но и самого Октября.

И подумать, что весь переворот в России был проделан исключительно при посредстве страшных вайнеровских „апельсинчиков“. И разежал этот хлестаковатый, хвастливый старичок по всей России, свободно входил во все советские учреждения, во все редакции газет и журналов, всюду запасался нужными ему мандатами, всюду и всем лгал, рассказывая небылицы о своих террористических актах, печатал свои безграмотные мемуары.

Сейчас—история „страшных“ апельсинчиков Як. Вайнера ни для кого не представляет уже никаких сомнений. Сейчас Як. Вайнер разъяснен. Разъяс-

нен до мельчайших подробностей, можно сказать—до чертиков.

И, что самое главное, разъяснены и выведены на чистую воду его знаменитые „апельсинчики“.

Даже безвсякого участия ученых экспертов, специалистов НКЗема по цитрусовым породам, можно утвердительно сказать, что в его „апельсинчиках“ не только ничего революционно-террористического не заключалось, но даже и просто апельсинного.

По исследованию „апельсинчики“ Як. Вайнера оказались обыкновенной хурмой.

Даже не японской, а самой обыкновенной Ортачальской Хурмой!

Хорошо все, что хорошо кончается в этом лучшем из миров.

Партизан.

Шиповник.

Проект деловых бумаг с кратким и ясным содержанием.

Заявлении.

Ищу теплое место. Имею протекцию. С осанкой. На руку пока чист. *(Подпись)*

Резолюция на этом заявлении.

Таких дураков много. Отказать. Замок *(Подпись)*.

Дополнит. Заявление к первому.

Могу предоставить поручительства ответработников. *(Подпись)*

Резолюция.

Сами так устроились не надо. *(Подпись две буквы)*.

Денежная переписка:

Платите. Протестую вексель. *(Подпись)*

Ответ.

Валяте описывать нечего. *(Подпись)*

Дружеское письмо.

Приходите завтра, рад видеть, сегодня уезжаю по делам. *(Подпись)*.

Ответ.

Не отвертитесь, встретимся по дороге. *(Подпись)*.

Телеграмма.

(О приезде дорогих родственничков) Едем *(Подпись)*.

Ответ:

(тоже по телеграфу) -ПКЧ. (пошли к черту) *(Подпись)*

Сэр-Фед.

Сходство.

Вопрос: Какое сходство между Брианом, Чемберленом, Цанковым и им подобными?

Ответ: Сходства ни какого, а вот скотства у каждого из них достаточно.

Сэр-Фед.

Синицу в руки!

Петька Клещ, дитя улицы, задрапированный в живописный мешок, подал к вагону трамвая:

— Дядя, дай копейку!

А „дядя“ в ответ:

— Вот, дружок, ты вероятно слышал, что добрые, люди жертвуют на таких, как ты, деньги. Собрали больше пяти тыс. рублей.

— Дядя, брось ка дурака ломать! Чего право! Дай-ка лучше копейку. К.

Политическое положение в Европе.

Редактор „Хатабала“, товариш Гаспар Калатузов, пригласил меня в журнале и попросил писать политическим и экономическим вопросам.

Я должен Вам, хатабалистам, сказать, что я немножко и хорошо знаю европейским политическим, экономическим и по другим вопросам.

Еще 50 — 60 год назад я, в Тифлисе газет читал „Мегу Анастани“, „Дроеба“ да „Кавказ“. Я образованный человек.

Не такой, — какой теперь люди бивают.

В свое время я людей много видал.

Сколько раз Персидский шах, Бухарский эмир приехал наш Тифлис, а консул, а паша... эта еще другие дела. Всех я видал и, что они, шах и эмир кавурму любили и каблу плов кушали тоже знаю.

Европейским делам еще лучше.

И вот начинаем.

I

Европа... ней гиди на Европа.

Что такое Европа?

— Европаа?

Первым делом и одним словом, Европа есть Европа.

Европа такой страна, что сам черт легко может голову сломать.

Мааш.

Сейчас политически положения в Европе чихлипитонское.

Что такое чихлипито?

Чихлипито, это такое положение бывает, как аджабсанда.

Аджабсанда вы знаете что такой?

Правда, это аджабсанда хороши кушание, нама если, вы там больше красни цицак (перец) положите, очень острый бывает, прямо человек туда сюда бежит бывает.

Красный цицак тоже хороши кушанье.

Как „Хатабала“.

нама, Европе положение критическое, мелкобуржуазное и несколько золотник даже мещанское. Это зачем?

Потому, что там народ тупый.

Тупый народ бывает глупый.

Глупый да тупый что будет?

II

Зачем в Европе такое положение, потому, что умных людей, как я, там больше нет. Где теперь в Европе Бисмарк, Гладстон, Наполеон.

Там теперь кто такие?

Никто.

Чемберлин, Штресеман, Бриан... и другие хурда-мурда.

Кто они, — жалкий тутуци...

Прошли раз я на нашей ярмуке видал одного моего хорошаго знакомого кинто Гигола. Вы знаете какой хороший яйц, лимон и ребец продает он? Настоящий заграничный.

Он, кинто Гигола, тоже говорил мне, что „Европа к чорту“, ай что говорил.

Мааш.

Вот такой дела Европе. Зачем?

Ва, как зачем? Потому, что там не знают откуда идут, зачем идут и куда идут.

Вы знайте наш река Кура. Ах какой хороши локо и мурца, чанар и кутум и много еще другие рыбы бывает и какое вкусной и жареный и вареный?

Но без вина не кушите ай, мой совет.

Почему Кура обратно не повернется и на сторону Гори, Боржом и Ахалцих не идет?

Потому что нельзя.

Европейский народ не знает, что до сих пор обратно рак только идет, а люди вперед пошел.

III

Мы будем еще говорит по политические Европа.

Арутон Чанчуров.

НАЧИХАТЬ

«Жил один философ мудрый,
Не хотел он унывать —
Что бы с ним не приключилось,
Он на все хотел плеватель.»

Народи. куплеты.

Живет один мудрец великий,
Кажись его Брианом звать —
Чтоб у французов не случилось
А он на все в ответ: „Начхать“.
Венгры делают „банкноты“,
Уж давно пара бы знать —
Франк катится вниз по маслу,
Эко штука! Начхать!
Американец шкуру лупит,
И не перестанет драть —
Ну а Бриану... Хоть бы чтобы...
Эка штука! Начхать!
Друзы, риффы и сирийцы
Начали французов гнать,
Он в носу лишь ковыряет:
Чтож Бриану? Начхать!
Кабинет в отставку вышел,
Думмерг начал унывать —
Ну ему какое дело,
Он на все хотел начхать.
Будем вновь Бриан премьером,
Будет вновь народу гнать —
Эх! Не наше это дело,
Нам на них... лишь начхать!

Сергей Геллин.

Излюбленные пословицы.

— „Работа дураков любит“, сказал княз Виндишгрец, подделывая тысяче-франковый банкнот.

— „Ласковый теленок двух маток сосет“, говорит пан Скшинский, пробираясь а Лигу Наций.

— „На воре шапка горит“. думает Чемберлен, раскланиваясь перед Германией.

— „Что посеешь, то и пожнешь“, сказал Цанков, выходя в отставку.

— „Тише едешь — дальше будешь“,... от Женевской болотвни, говорит т. Чичерин.

Сэр-Фед.

ՀԱՐՈՒՆԵՎՎՈՒՄ Ե ԲԱԺԵՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

„Մ Ա Ր Տ Ա Կ Ո Չ“

Ամենույն րեքրի: Բաժանորդագրության պայմանները

Մի ամիսը ամեն տեղ՝ արտոնյալ 85 կ. անհատական 1 ր. 20 կ. արտասահման՝ 2 դրամը.

Խմբագրության և գրասենյակի հասցեն. — Тифлис, улица Троцкого № 6.

მკითხველი. მზაკონ არათანადგრნმ დხრ მანსიანს, მქ ს ქირსიანქი რაქრე:

- ჯაქრე... აქნაჯ ს თახე, ქორ ქია მქ ღანსი თნყამ ხმ არღანსაქრქამ ღანსაყანს მარეღქირანსე ზნთ ამონსთაქანს ზთაქრქ, თ. ზქონს ჯქრთხმ მამ თნთღნრ თთამ:
- მხრ მანსთღქრ ჰრ ზქანსაქს სქოქსქაქრქა არათანადგრნმქონს ს:

В Заге. — Как зарегистрировать вашего ребенка, кто его отец?

- Отец?!... я регистрировалась несколько раз, а потому и не знаю кого назвать.
- Стало быть он коллективный.

ბავსში. — როგორ გავატაროთ რეგისტრაციაში თქვენი ბავშვი, ვინაა იმის მამა?

- მამა?!... მე, უნდა მოგახსენოთ, რამტონჯერ ვარ გატარებული რეგისტრაციაში და ამისათვის არ ვიცია რომელი მამა დავასახელო.
- თქვენი ბავშვი, როგორც სჩანს კოლექტიური ყოფილა.